

KATOLICKA NAUKA SPOŁECZNA

ZAGADNIENIA WSTĘPNE, SZ 2018/19

ks. Andrzej Sarnacki SJ

Po co KNS?

- Być człowiekiem odpowiedzialnym
  - Ideał ludzki
    - zainteresowanym vs. obojętność
    - rozumiejącym wydarzenia i procesy
    - posiadającym zdolność argumentowania
  - Ideał religijny
    - konsekwencje wiary: współodpowiedzialność
    - wiara jako sprawa prywatna vs. jawna
    - jezuicki model wychowania

MISJA AIK (nasze aspiracje):

Zapewnienie studentom kształcenia na wysokim poziomie umożliwiającym im, poprzez uzyskaną wiedzę i umiejętności, rozwój zawodowy oraz samorealizację, a także dzięki pedagogii ignacjańskiej, rozwój duchowy, moralny i społeczny.

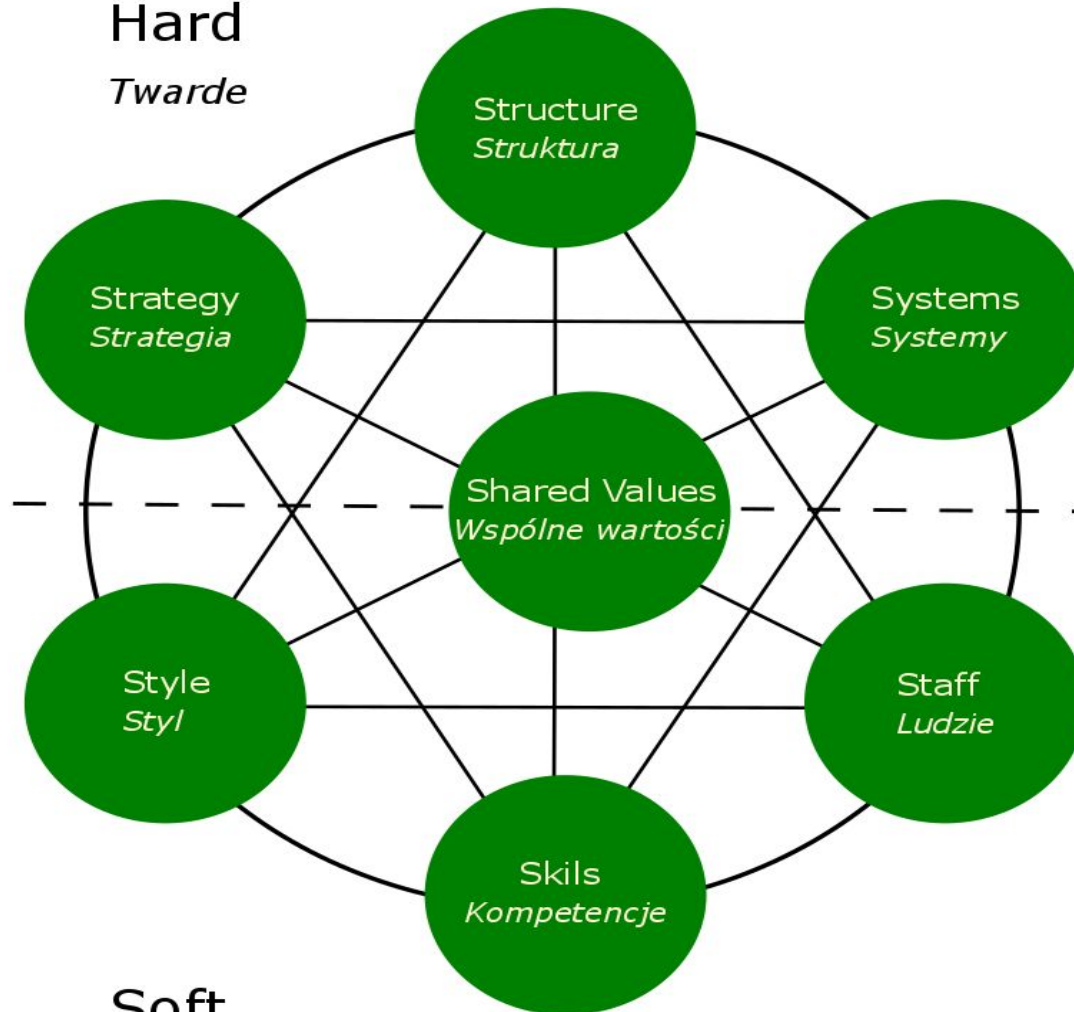
... kształcenie intelektualistów dla naszego kraju, a także dla krajów Europy, w zakresie wychowania, kultury i jej dziedzictwa, życia społeczno-politycznego, filozofii i etyki, zagadnień światopoglądowych oraz problematyki socjalnej ...

Stawiamy na integralny rozwój człowieka w duchu pedagogiki ignacjańskiej, zakorzenionej w wielowiekowym chrześcijańskim doświadczeniu i rozumieniu ludzkiej egzystencji ...

Ostatecznym celem tego rodzaju pedagogiki jest wychowanie ludzi otwartych i solidarnych, kompetentnych i twórczych, odpowiedzialnych i zaangażowanych.

Hard

Twarde

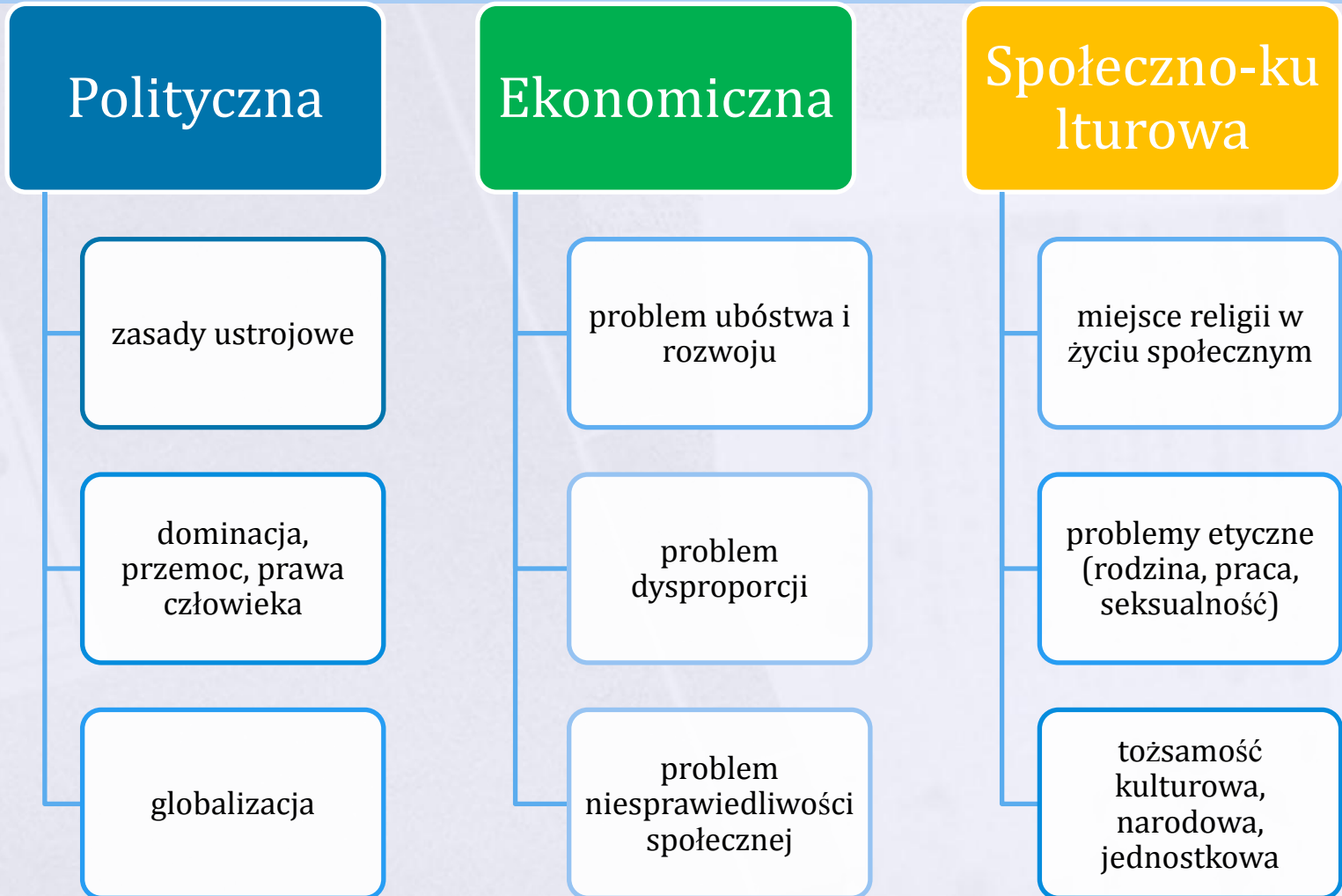
Soft

Miękkie

Zagadnienia wstępne

1. Czym jest katolicka nauka społeczna?
2. Co jest przedmiotem jej zainteresowania?
3. Jaką metodę stosuje w swych analizach?
4. Jakimi posługuje się zasadami?
5. Jak definiuje miejsce Kościoła w sferze publicznej?

Nauki społeczne: trzy sfery analizy

Teza Eugeniusza Kwiatkowskiego

„Rozwój i postęp na polu politycznym i gospodarczym jest funkcją ilościową zrozumienia tych mechanizmów, jest odpowiednikiem relacji ilości ludzi rozumiejących założenia, cele i metody działania, nieraz odległych w swoich skutkach – do ilości ludzi kierujących się doraźnymi czy bezmyślnymi odruchami w danym społeczeństwie.” (Zarys dziejów gospodarczych świata, s. 95)

- „Po pierwsze, kultura ekonomiczna danego państwa w znacznym stopniu zależy od dominujących wśród jego obywateli poglądów w kwestiach gospodarczych oraz od przyjętego paradygmatu.”
- Wśród ważnych cech kulturowych są wiedza i mentalność: przekonanie, że rozwój zależy od produktywności, a nie od kontroli zasobów, skali, przywilejów – przynosi korzyść całemu społeczeństwu; możliwości pomnażania majątku są niemal nieograniczone, bo nie zależą tylko od zasobów, ale od wykorzystania potencjału twórczego i intuicji.
- „Jeżeli takiego przekonania zabraknie, to pogoń za szybkim zyskiem i dążenia monopolistyczne zdominują aktywność gospodarczą, prowadząc do patologii dotyczącej wiele rozwijających się państw.”

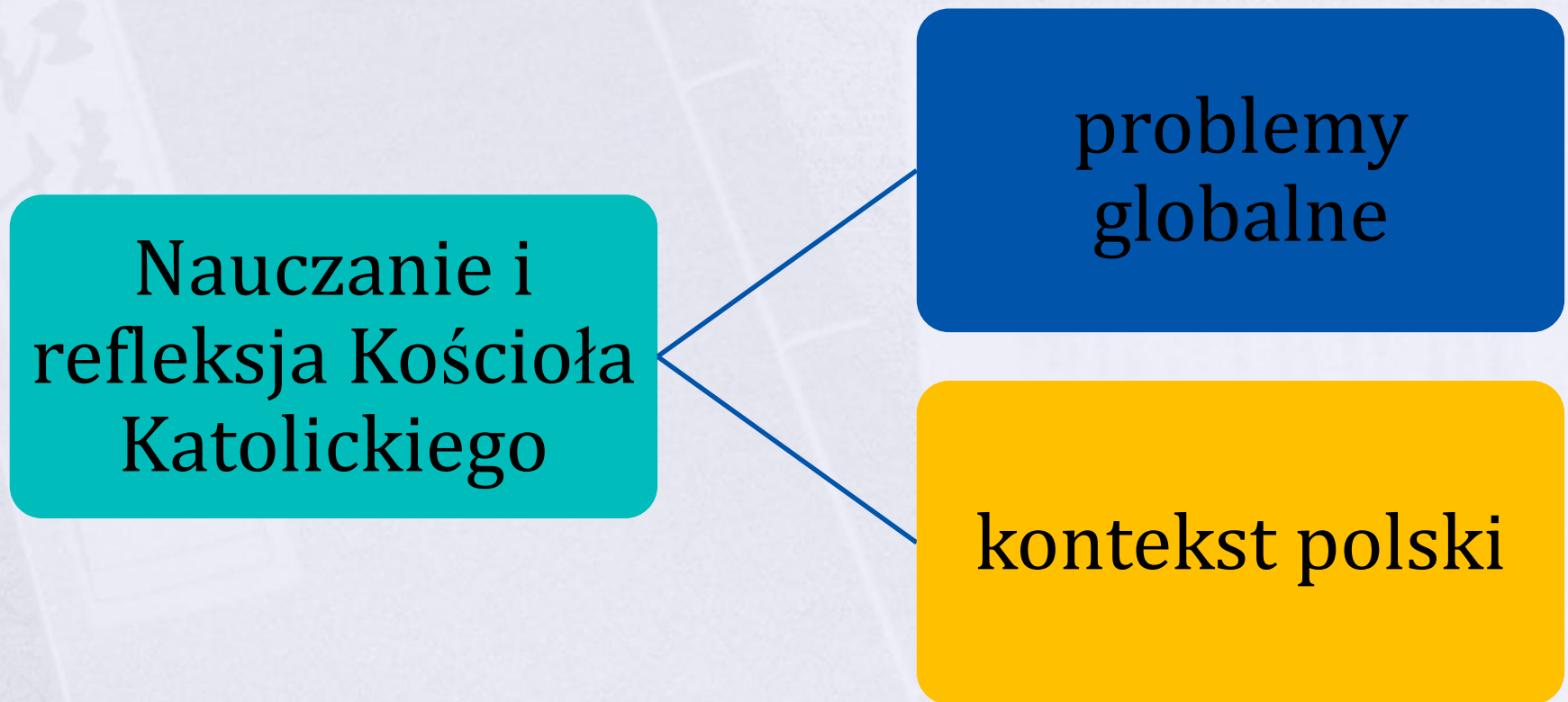
KNS – definicja

„Społeczna doktryna Kościoła [...] w gruncie rzeczy nie jest niczym innym, jak tylko zastosowaniem doczesnej moralności chrześcijańskiej do obecnych warunków ekonomicznych i społecznych.”

Pius XII (1952)

Podstawowa struktura poznawcza naszych zajęć

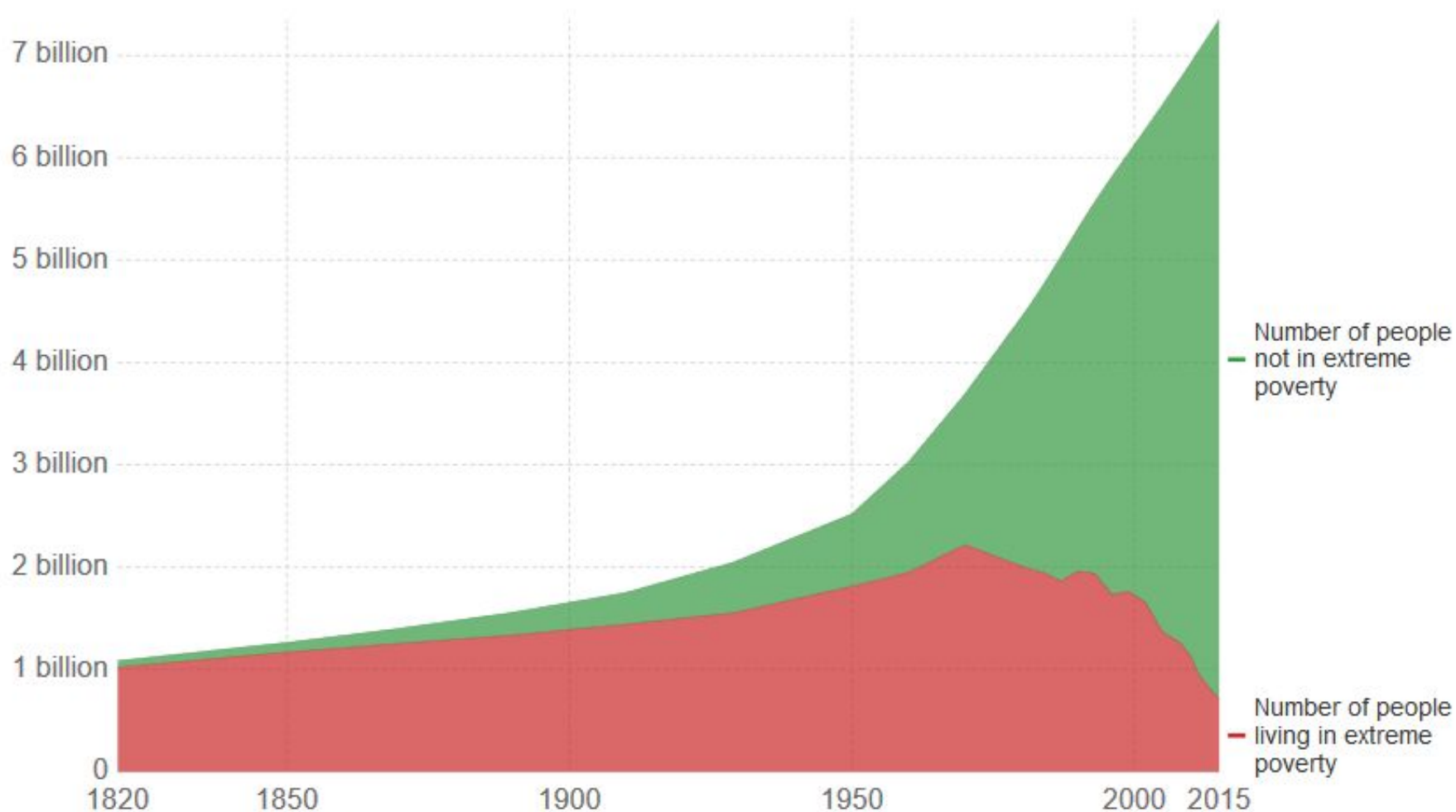

Trzy problemy z postrzeganiem

World population living in extreme poverty, 1820-2015

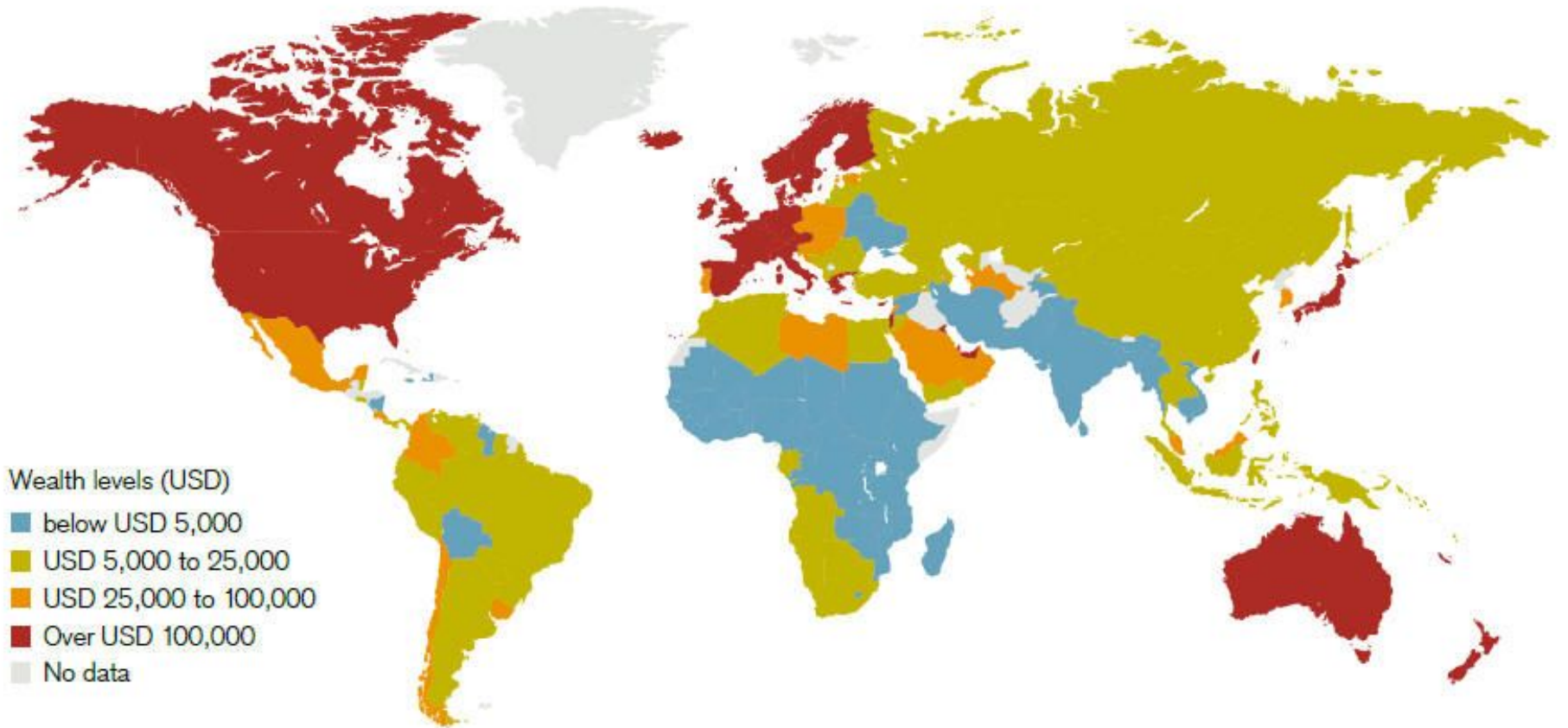
Extreme poverty is defined as living at a consumption (or income) level below 1.90 "international \$" per day. International \$ are adjusted for price differences between countries and for price changes over time (inflation).

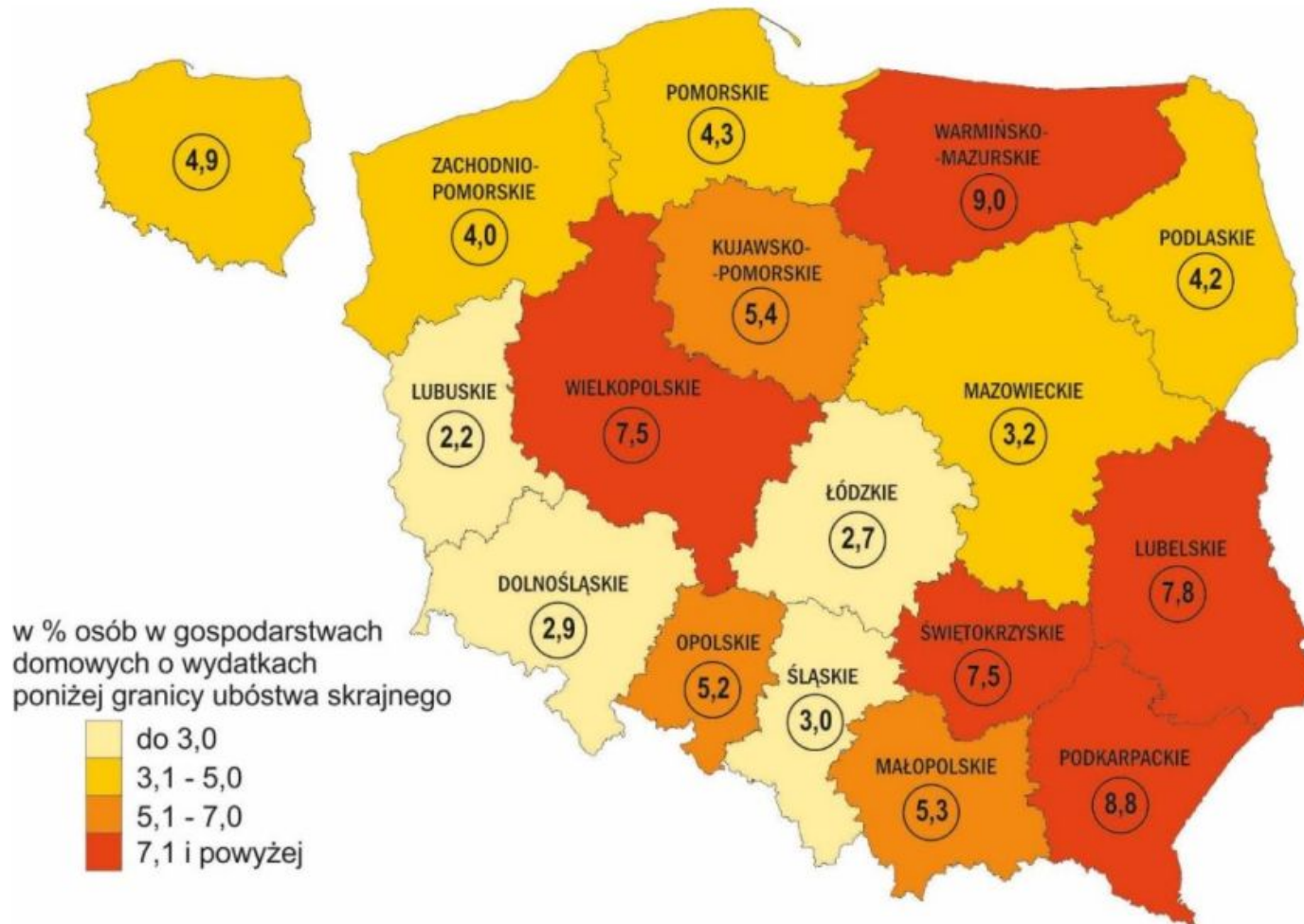
Source: World Poverty in absolute numbers - OWID based on World Bank (2016) and Bourguignon and Morrisson (2002)
OurWorldInData.org/extreme-poverty/ • CC BY-SA

World wealth levels 2014

Source: James Davies, Rodrigo Lluberas and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2014

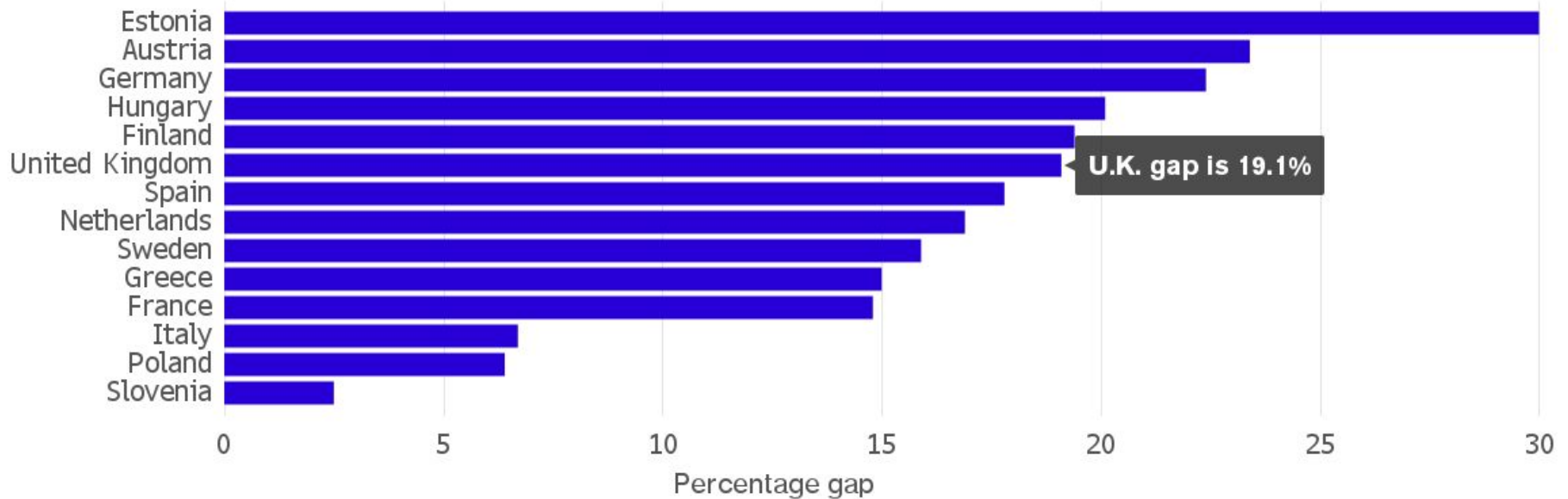

Zasięg ubóstwa skrajnego w 2016 r. wg województw

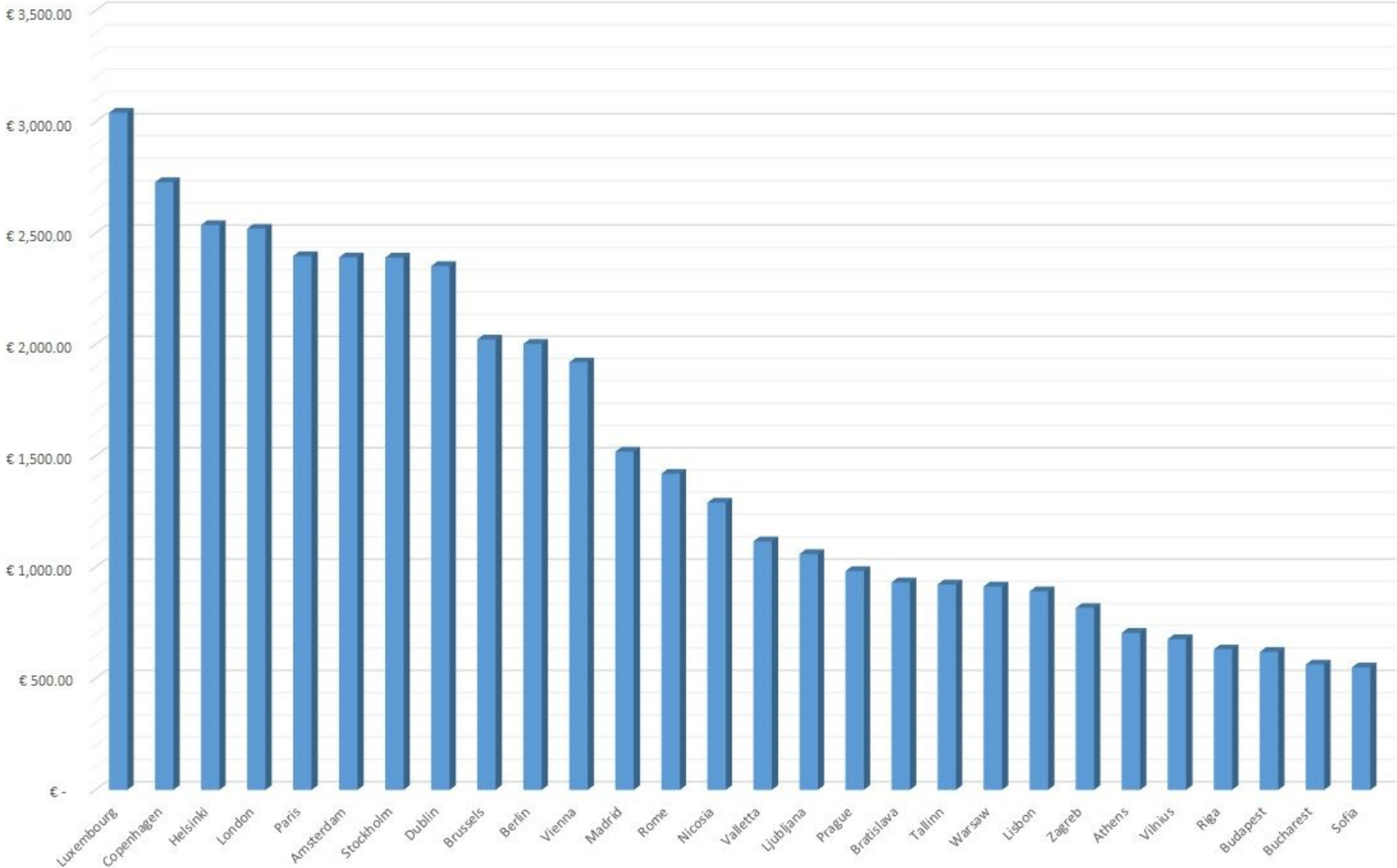
Mapping the Gaps

The difference between pay for men and women in selected EU countries

Source: Eurostat 2012

Average NET salaries in EU capitals

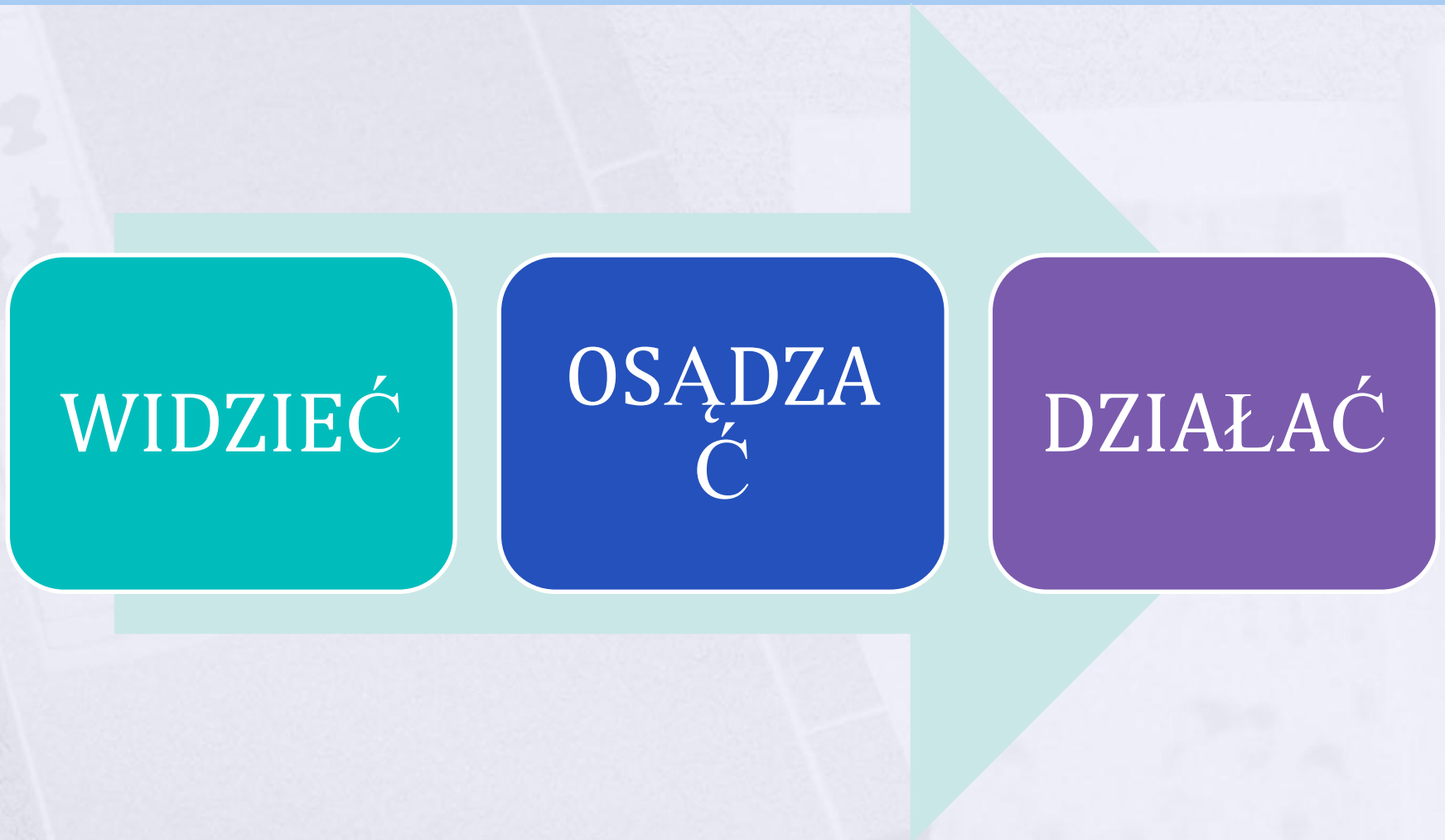

Metoda analiz KNS

1.	Wprowadzenie: metoda, program, cel
2.	Narracje: socjologia vs. KNS – modele społeczeństw
3.	Zasady pracy: <i>Rerum novarum</i> (Leon XIII), <i>Laborem exercens</i> (JP II) i management
4.	Ubóstwo i niesprawiedliwość
5.	Wojna i przemoc
6.	Prawda, nauka, wiara
7.	Kapitalizm
8.	Socjalizm: <i>Centesimus annus</i> (JP II)
9.	Kultura: zderzenie
10.	Polityka
11.	Zasada pomocniczości
12.	Zasada dobra wspólnego
13.	Sprawiedliwość
14.	Antropologia: godność osoby
15.	Rozwój i tożsamość

KNS – zasady

persona-
li-
zmu

dobra
wspólnego

pomoc-
niczości

solidar-
ności

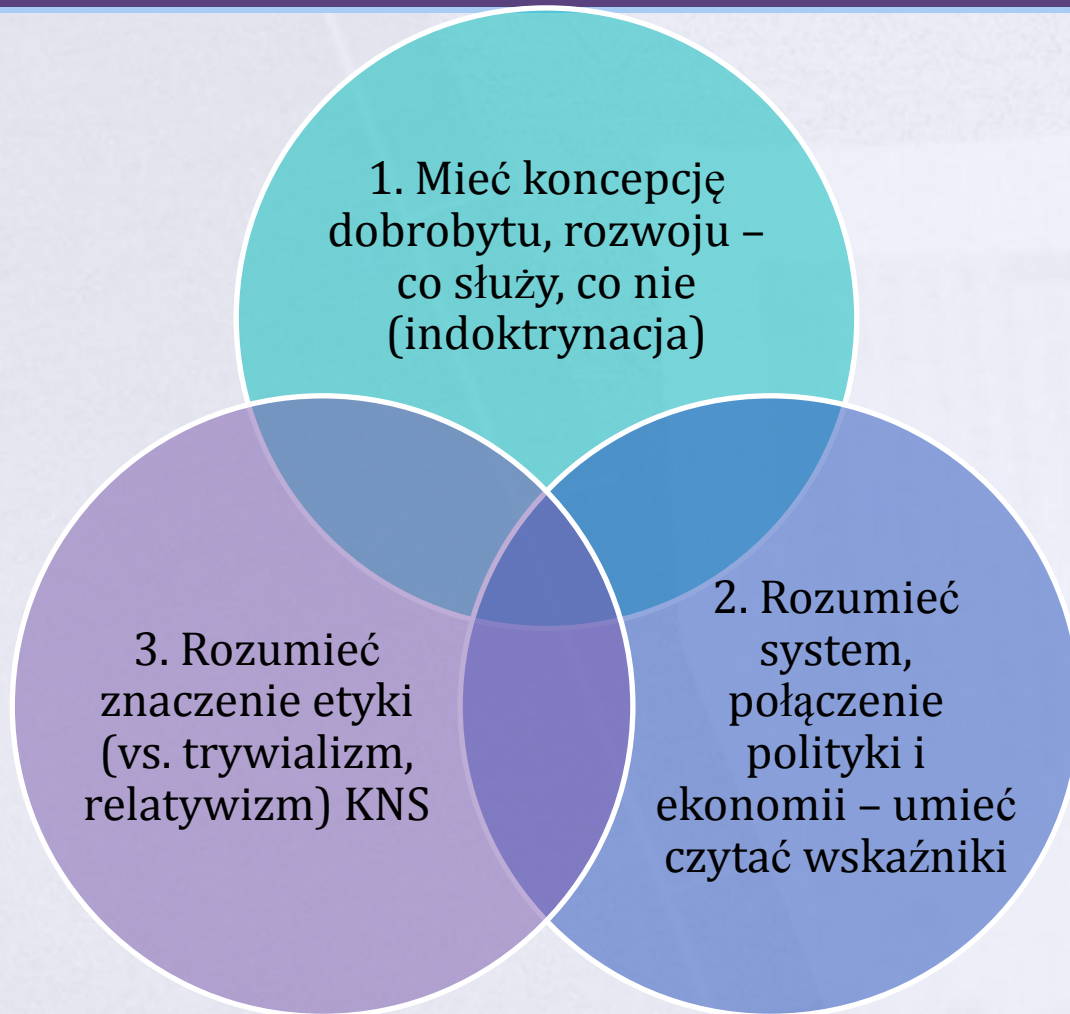
preferencyjnej
opcji na rzecz
ubogich

sprawied-
li-
wości

Trzy założenia

Kościół w przestrzeni publicznej

Uznanie autonomii
rzeczy ziemskich

Polityka: nieszukanie
władzy, oczekuje
szacunku, zabiera głos
gdy wymaga tego dobro
wspólne (rola
profetyczna)

Kultura: rozumieć,
oceniać, działać;
prowadzić ludzkość
ku pełni rozwoju

Ekonomia:
nietworzenie
alternatywnego
systemu, niepopieranie
istniejących, ale
głoszenie wyższości
czynnika duchowego
nad materialnym i
zasady sprawiedliwości

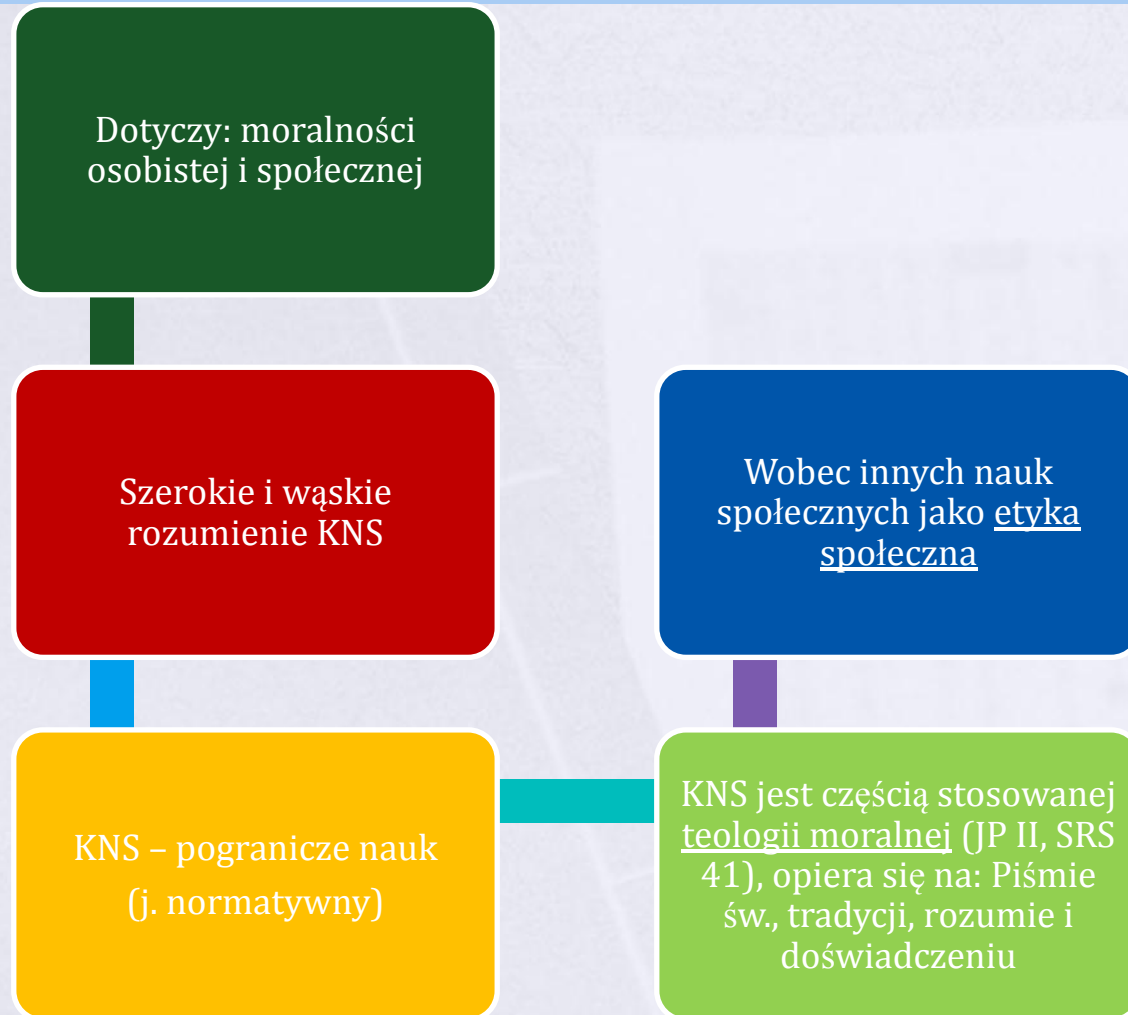
Dlaczego Kościół ingeruje w „sprawy ziemskie”?

Kościół jest obrońcą transcendentnej natury osoby ludzkiej, stąd obrona godności człowieka (GS 76. 40-43)

Kościół pełni misję religijną. Bóg jednak przenika wszystkie aspekty ludzkiej egzystencji, od których nie można abstrahować.

Społeczne, polityczne, ekonomiczne zaangażowanie Kościoła wynika z jego misji religijnej, w granicach określonych przez zasady wiary.

KNS

KNS - rozwój

KNS rozwija się w interakcji z trzema dziedzinami

(1)

nauczanie społecznym
urzędu nauczycielskiego
Kościoła

(2)

praktyczna refleksja
zaangażowanych
chrześcijan

(3)

teorie naukowe

KNS – dokumenty papieskie

- ▣ *Rerum novarum* Leona XIII z 1891 jako przełomowe dzieło: podkreślanie godności człowieka, kwestia robotnicza
- ▣
- ▣ *Quadragesimo anno* Pius XI 1931, odrzucenie nieskrępowanego kapitalizmu, ale też totalitarnych form rządów, powstających w okresie międzywojennym. Wprowadzenie zasady subsydiarności (pomocniczości) do nauczania społecznego KK.
- ▣
- ▣ *Mater et Magistra* Jan XXIII 1961, ubóstwo i nierówności jako problemy ogólnoświatowe, wymagające solidarności całej ludzkiej rodziny, dobro wspólne.
- ▣
- ▣ *Pacem in terris* Jan XXIII 1963, wobec groźby wojny nuklearnej i unicestwienia ludzkości – potrzeba pokoju. Papież zwrócił się do wszystkich ludzi dobrej woli. Szczegółowo o prawach człowieka.

- ▣ *Gaudium et spes*, konstytucja duszpasterska o KK w świecie współczesnym, 1965, rola i miejsce KK w czasach gwałtownego rozwoju, praca na rzecz sprawiedliwości jako część misji Kościoła.
- ▣
- ▣ *Populorum progressio* Pawła VI z 1967 o integralnym rozwoju. Odzwierciedla też optymizm lat 60., który później zniknął. Pierwszy Świat miał pomóc Trzeciemu w stanięciu na nogi (państwom post-kolonialnym). Potrzeba rozwoju w imię pokoju. (CiV nawiązanie)
- ▣
- ▣ *Octogesima adveniens* list apostolski Pawła VI z 1971 r., refleksja nad wyzwaniem ery post-industrialnej i ideologiami.
- ▣
- ▣ *Justitia in mundo* Synod Biskupów 1971, o sprawiedliwości w świecie. Promocja sprawiedliwości jako istotna część misji Kościoła.
- ▣
- ▣ *Evangelii nuntiandi* 1975 adhortacja Pawła VI o ewangelizacji w świecie współczesnym. Świadectwo życia jako pierwszy warunek ewangelizacji.

- ▣ *Laborem exercens* 1981, 90.rocznica *Rerum novarum*, JP II, połączenie argumentów filozoficznych z duchowymi.
- ▣
- ▣ *Sollicitudo rei socialis* JP II, 1987 podkreślająca twórczość człowieka i tkwiące w nim możliwości. Wobec państw Trzeciego Świata o zasadzie pomocniczości. Nowe sformułowanie prawa do własności. Kategoria „czwartego świata”. Egzaminuje problem wzrostu ekonomicznego i mówi o zasadzie solidarności. Również o rozwoju integralnym i grzechu strukturalnym.
- ▣
- ▣ *Centesimus annus*, 1991, o kompromitacji komunizmu i o znaczeniu kultury dla autentycznego rozwoju człowieka.
- ▣
- ▣ *Spe salvi*, Benedykt XVI 2007, zbawienie w nadziei, nie w rozwoju społecznym.
- ▣
- ▣ *Caritas in veritate*, Benedykt XVI 2009, miłość w prawdzie jako warunek rozwoju człowieka i ludzkości
- ▣ *Laudato si*, Franciszek 2015, troska o wspólny dom, problemy ekologii i niesprawiedliwości